

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАХІД, СПРЯМОВАНИЙ НА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКА

Однією зі складових безпечної праці є використання працівниками засобів індивідуального захисту. Нехтування цими засобами під час виконання робіт може призвести до важких травмувань та навіть смертельних наслідків.

Засоби індивідуального захисту відіграють важливу роль в системі профілактичних заходів, спрямованих на забезпечення безпечних умов праці і зменшення професійних захворювань. Їх використання стає необхідним у тих випадках, коли виникають труднощі у забезпеченні безпеки технологічного процесу і виробничого обладнання існуючими технічними засобами, а також при контакті працюючих зі шкідливими чинниками для здоров'я.

Згідно з чинним законодавством роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити дотримання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

На роботах зі шкідливими і небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або несприятливими метеорологічними умовами, працівникам видаються безоплатно спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також мийні та знешкоджувальні засоби, що передбачено статтею 8 Закону України «Про охорону праці». Слід наголосити, що видача засобів індивідуального захисту здійснюється згідно із нормами, встановленими для конкретних видів робіт та професій. Фактично, ці норми встановлюють обов'язковий мінімум безплатної видачі засобів індивідуального захисту.

У разі передчасного зношення цих засобів не з вини працівника роботодавець зобов'язаний замінити їх за свій рахунок та компенсувати всі витрати у разі придбання працівником спецодягу, інших засобів індивідуального захисту, мийних та знешкоджувальних засобів за свої кошти. Згідно з колективним договором роботодавець може додатково, понад встановлені норми, видавати працівникові певні засоби індивідуального захисту, якщо фактичні умови праці цього працівника потребують їх застосування.

Законом України «Про колективні договори і угоди» чітко визначено відповідальність осіб стосовно невиконання умов колективного договору, а саме у статті 18 Закону зазначено, що «на осіб, які представляють роботодавця чи профспілки або інші уповноважені трудовим колективом органи і з вини яких порушено чи не виконано зобов'язання щодо колективного договору, угоди, накладається штраф до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, і вони також несуть дисциплінарну відповідальність аж до звільнення з посади».

Ефективність використання засобів індивідуального захисту визначається правильним вибором конкретної марки, підтримуванням його у справному стані та навченістю персоналу правилам користування.

Перелік наявних на сьогодні видів засобів індивідуального захисту досить широкий. Це, зокрема, спеціальний одяг та спеціальне взуття, захисні окуляри і щитки, каски, шоломи, запобіжні пояси, діелектричні калоші і рукавиці, респіратори, навушники тощо.

Працівник, отримавши належні йому засоби захисту, зобов'язаний користуватися ними. У свою чергу на роботодавця покладається ще один обов'язок – здійснювати контроль за використанням засобів індивідуального захисту працівниками.

Здавалося б, вище зазначені вимоги законодавства чіткі й зрозумілі. Але, як свідчить практика, їх дотримання забезпечується не завжди, адже, значна частина нещасних випадків на виробництві безпосередньо пов'язана із відсутністю або незастосуванням засобів індивідуального захисту. Зокрема, причини нещасних випадків можна розділити на: невикористання засобів індивідуального захисту через незабезпеченість ними та незастосування засобів індивідуального захисту (у разі їх наявності).

Беззаперечно, що у першому випадку відповідальність за настання нещасного випадку на виробництві покладається на роботодавця, котрий не забезпечив працівників необхідними засобами захисту. І на превеликий жаль рідко знайдеться працівник, котрий наважиться вимагати створення належних та безпечних умов праці, одночасно ризикуючи не лише зіпсувати стосунки з керівником, а й взагалі втратити місце роботи.

В іншому випадку відповідальність покладається на працівника, котрий знехтував вимогами охорони праці і не застосовував під час виконання роботи виданих йому засобів індивідуального захисту. Однак, відповідальність додатково може бути покладена на певну посадову особу підприємства, яка мала би здійснювати контроль за використанням працівником захисних засобів.

З метою усунення нещасних випадків внаслідок незастосування засобів індивідуального захисту роботодавцям, керівникам підприємств необхідно посилити контроль за їх застосуванням підлеглими працівниками. У свою чергу працівникам потрібно чітко зрозуміти – незалежно від того, що іноді використання засобів індивідуального захисту створює певні незручності та вимагає витрачання додаткового часу для їх вдягання чи закріплення, зрештою, ці докладені зусилля стануть порятунком для їх здоров'я та життя.

Гайворонське відділення ФСС